

rešijo po pravici vsa narodna vprašanja; — z ozirom, da so že odločili glasovati proti izjemnemu stanju v kraljevini Češki, katero hoče nova vlada vzdrževati, ker je smatrajo naperjeno proti češkemu narodu, koji jim je bratski narod; — z ozirom, da hočejo i glede drugih v vladnem programu navedenih vprašanj ohraniti si prosto roko, došli so do zaključka, da izstopijo iz kluba.

Ta zaključek izjavili so kljebu dne 23. t. m. in ustanovili posebno slovensko-hrvatsko skupino, ter hočejo brez kakih ozirov pazljivo slediti vladnemu delovanju in temu nasproti vravnati svoje držanje. Ob enem stopili so podpisani v dogovor z ostalimi hrvatskimi in slovenskimi zastopniki, ter se nadejajo, da se s časom tej skupini pridružijo še drugi zastopniki, da složno delujejo na parlamentarnem polju.

Da podpisani izstopijo iz parlamentarne večine, je naravna posledica njih zastopniških dolžnostij, ter jim bode iz istega razloga poglavitna zadača, čuvati in braniti pravice in koristi slovenskega in hrvatskega naroda, koje se osobito na Primorskem identificirajo s koristmi države. Potegovati se hočejo tudi za to, da se čim prej oživotvori združenje vseh slovanskih zastopnikov, kateri ne pripadajo koaliciji, v svrhu vzajemnega in odločnega delovanja za ravnopravnost in za pravice vseh slovanskih plemen.

Na Dunaju, 26. novembra 1893.

Dr. Klaić, dr. Ferjančič, dr. Bulat, dr. Gregorčič,
Borčić, Alfred grof Coronini, dr. Gregorec,
Šupuk, Kušar, Nabergoj

Iz te izjave je jasno, zakaj da so nekateri slovenski poslanci ostavili Hohenwartov klub. Vse kaže, da se nova vlada ne misli ozirati na naše narodne težnje, vsaj se tudi ne more, ker sicer bi se zamerila velikemu delu leve, na katero se v prvi vrsti opira. Posebno pa že zaradi tega ni lahko za Slovence v Hohenwartovem klubu, ker so razen Poljakov vsi drugi Slovani sedaj v opoziciji proti vladi. Nemcem na ljubo mi Slovenci ne moremo zapustiti naših hrvaških in čeških bratov. Veselilo bode nas, ako postopanje naših iz Hohenwartovega kluba izstopivših poslancev kaj pripomore k osnovi velike slovanske stranke, ker le Slovani so naravni zavezniki naši. To je posebno potrebno sedaj, ko celo pri nas nekateri hočejo po sili vpreči Slovence v nekak katoliški centrum, kjer naj bi naši Slovenci zopet Nemcem tlako delali. Seveda to delajo ljudje, katerim je narodno vprašanje prav na zadnjem mestu, pa še to le zaradi lepšega.

Mi vemo, da se bodo pač osnovi velike slovanske stranke stavile nekatere težave, ker nekateri drugi Slovani stoje na avtonomističnem stališču. Tolaži pa nas to, da marsikaj kaže, da Čehi in Hrvatje po malem zapuščajo to stališče in zagovarjajo narodno enakopravnost. Tako je Mladočeh Herold po prečitani vladni izjavi v zbornici pred vsem le s tem utemeljeval svoje nezaupanje vladi, ker se vlada ni izrekla o narodnem vprašanju. Glede narodnega vprašanja so pa razmere pri nas in pri Čehih

že toliko podobne, da se bode dalo doseči skupno delovanje v prid vsega avstrijskega slovanstva.

Politični pregled.

Državni zbor je izvolil svojim drugim podpredsednikom Poljaka Abrahamoviča, ko je Madejski postal naučni minister. Za Abrahamoviča je glasovala pred vsem vsa koalicija in je dobil 185 glasov, dočim jih je kandidat opozicije dobil 55. Za poslednjega glasovali so sami Slovani. — V državnem zboru je bila sprva burna debata o vladni izjavi, ker so Mladočehi predlagali nezaupnico novi vladi, ker se ni izrekla o narodnem vprašanju in za svoj predlog zahtevali nujnost. Seveda dosegli niso nič, ker so večji klubi potegnili z vlado. Potem je pa te dni bilo pred posvetovanji o podpori trgovskega brodovja — Vlada je predložila državnemu zboru predlogo, s katero se pooblašča, da proda vojašnico v Novem mestu in preskrbovalno skladišče v Beljaku. Vojašnica v Novem mestu je cenjena 25000 gld. Vlada jo proda, ker se je vojaška postaja v Novem mestu opustila in se za druge državne namene ne da porabiti, ker bi prezidave preveč stale. Oskrbovalno vojaško skladišče v Beljaku se pa mestu prepusti za dekliško ljudsko in meščansko šolo proti temu, da mesto se zida za vojaštvo novo poslopje.

Hohenwartov klub. — V Hohenwartovem klubu marsikaj vre in načelnik ima dovolj truda, da člane vkupe obdrži. Tudi konservativci so že pretili z izstopom. Da bi poslednji res izstopili, mi ne verjamemo, ker je grof Hohenwart vendar v prvi vrsti njim na ljubo pomagal vreči grofa Taaffeja, da se pokoplje njega volilna reforma. Nemški konservativci imajo velik strah pred tako volilno reformo, s katero bi se razširila volilna pravica v sedanjih volilnih skupinah, ker vedo, da nimajo nobenega zaupanja v nižjih slojih prebivalstva, kar priznavajo celo njih listi. Težavno je vendar jim roko ob roko hoditi z levičarji, seveda to ne iz političnega prepričanja, ker prepad mej nemškimi konservativci in liberalci ni tako velik, kakor bi kdo mislil, ali zaradi volilcev, ki vendar morajo malo čudno gledati, če Ebenhoch podpira Plenerja, ko je vendar poprej v tako strašnih barvah slikal liberalce. Konservativni listi skušajo sedaj volilce s tem preslepiti, da pišejo dan na dan, da je Windischgrätz dober katoličan, da le tako pokažejo ministerstvo v ugodnejši luči.

Nova madjarska pridobitev. — Vladar je privolil, da bodo odslej pri kronanji, pri otvorjenji in zaključenji ogerskega državnega zbora, pri vsprejemu ogerske delegacije, pri prisegah višjih ogerskih uradnikov in drugih podobnih slovesnih priložnostih, ki se tičejo samo Ogorske, sodelovali le ogerski dvorni dostojanstveniki. Madjarski listi to smatrajo za velik vspeh sedanje ogerske vlade.

Italija. — Ministerstvo dalo je ostavko. Ko se je namreč minole dni sešel zopet parlament, bilo je v eni prvih sej na dnevnem redu tudi poročilo preiskovalnega odseka o bančnih škandalih. Odsek poročal je natančno o svojem završenem delu, je navel vse parlamentarce in politike, ki so bili v nepravilni zvezi z raznimi bankami, ter očital odstopivši vladi brez ovinkov, da je hotela škandal zadušiti in, da ni predložila sodišču vseh to stvar zadevajočih spisov. Vsled tega ostrega poročila bilo je itak že na slabih nogah stoječe Giolittijevo ministerstvo prisiljeno dati ostavko. Kedo bo sestavil novo ministerstvo, še ni gotovo. Težavno bo vsekako sestaviti novo ministerstvo, še težavneje pa dalje voditi vladne posle, kajti v državi, ki stoji v denarnem oziru tako slabo, kakor Italija je gospodariti prava umetnost.

Rusija in Turčija. — Čujejo se glasovi o neki name-ravani rusko-turški zvezi. Govori se, da pride v kratkem ad-

miral Avelan z ruskim brodom v Carigrad in da bo de to znak sklenjene rusko-turško zveze. Tudi več drugih stvari priča prijateljske odnošaje mej obema državama. Zveza ta slo neta bi na temelju dogovora, da Rusija jamči Turčiji sedanje pokrajine, Turčija pa da samo Rusiji prepusti plovitev z voj nimi ladijami skozi Dardanele. To bi bilo v vojnem oziru za Rusijo prepomembno. Moč bi ji bilo potem celo zvezo Anglije z Egiptom in Indijo uničiti.

Francija. — Ministerski predsednik Dupuy se je pri otvoritvi zasedanja poslanske zbornice izjavil, da hoče imeti v zbornici vladno večino brez radikalcev. Ta izjava bila je radi kalnim članom ministerstva preveč in podali so ostavko. Tej ostavki sledila je burna debata v zbornici, na kar se je čutil predsednik Dupuy prisiljenega ponuditi Carnotu demisijo celega ministerstva. Ta je isto takoj vsprejel in naročil na novo Dupuyu, da naj sestavi novo ministerstvo. Ta je nalogo prevzel, a le s tem pogojem, da sme kabinet sestaviti iz samih oportunistov. To Carnotu ni bilo všeč, vsled česar se je Dupuy odpovedal sestavi novega ministerstva. Republikanski predsednik Carnot se naslanja namreč na radikale, od katerih upa, da ga bodo pri prihodnji volitvi podpirali. Tudi Casimir Perier je odklonil sestavo ministerstva. Ta misli namreč pri prihodnjih volitvah kandidovati za republikanskega predsednika in se torej neče obrabiti kot ministerski predsednik. Skoro gotovo sestavi bo sedaj novo ministerstvo kak radikalec, kajti kakor rečeno, Carnot se naslanja na te in jim zaupa. Da pa tako ministerstvo ne bo imelo trajnosti, je več kakor gotovo.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Poleg para se sme reči, da je elektrika najbolj preobrazila svet. Novejši čas je obogatil svet z mnogimi naravnost čudovitimi iznajdbami, o katerih bi pred sto leti bili naravnost mislili, da so nemogoče. V srednjem veku bi ga bili gotovo sežgali na grmadi, kdor bi bil kaj takega poskušal, ter bi ga bili imeli za čarovnika. Naravno je, da je na razstavi jako mnogo elektrotehničnih priprav in najraznovrstnejših strojev. Kakor po razstavah sploh, je tudi tukaj največ takih strojev, ki posebno vzbujajo pozornost gledalcem in se tičejo največ navadnega življenja.

Vedno dosti občudovalcev je imel električen avtomat, kateri snaži čevlje. Če se usedeš na pripravljen sedež in položiš nogo na pripravljeno poličico ter vržeš v neko odprtino denar za pet centov, koj se naredi električna luč in dve krtači začneta snažiti čevlje. Ta aparat je prvi pot razstavljen v Čikagu in vpeljejo ga v razne hotele.

Nič manj zanimive so električne vrata. Ko stopiš na gumijevo podklado pred vrati se vrata kar same odpro, in ko si vstopil v sobo, se zopet same zapro.

Jako mnogobrojne in raznovrstne so priprave za varstvo pred tatovi. Te priprave so v Ameriki že močno vpeljane v praktičnem življenji. Tako je razstavljenih več aparatov za varstvo oken, blagajnic in vrat. Ko hoče vdreti kak tujec, začne zvoniti zvonček, da prikliče ljudi. V Ameriki po javnih lokalih niso zimske suknje brez nevarnosti, kakor tudi v Evropi ne. Večkrat se je že pri-

petilo, da je katero kak drug si prilastil. Da se prepreči take tatvine je nekdo izdelal električen aparat, in ga razstavil, ki da znamenje takoj, ako kdo hoče sneti suknjo z obešala. Ta aparat nosi se v žepu suknje.

Mnogo občudovalcev je imel aparat za valjenje jajec s pomočjo elektrike. S tem aparatom se jajca nekaj dnij poprej izvale, nego bi jih izvalila kokoš. S pomočjo električnega toka se vzdržuje v aparatu vedno primerno za valjenje potrebno gorkoto, drugo pa preskrbi priroda sama.

Dosti občudovalcev ima tudi električen klavir, kateri deluje popolnoma avtomatično s pomočjo prevotljenega papirnega zvitka.

Dalje je tukaj aparat, s katerim se po hotelu zjutraj kličejo gosti. Drugi aparati so pa za to, da gost v hotelu lahko hitro naznani slugam, kaj da potrebuje. Napisane so namreč na tabli glavne želje gostov. Gost pritisne na posebno gumbo in nastavi pripravljen kazalec na besedo, kar potrebuje. Taki aparati vpeljeni so že v raznih ameriških hotelih.

Poseben električen stroj vrezuje obleke in tako skoro nadomestuje vrezovalca v tovarnah, v katerih izdelujejo obleko.

Tukaj je kuhinja, kjer se kuha in peče brez ognja in dima, vse s pomočjo elektrike.

Posebno pomenljiv je neki poboljšani brzogajen aparat telontograf imenovan, katerega je razstavil profesor Gray. S tem aparatom se s pomočjo elektrike lahko prenese pisava kacega človeka. Natančen podpis kake osebe je mogoče brzogajati v daljne kraje, tako da ga drugje lahko spoznaš. Tudi podobe se dajo do neke gotove mere na ta način brzogajati v daljne kraje. Ta aparat je velike važnosti začasnikarje, pa tudi za juriste, posebno, ker je še pričakovati, da se še kaj popolni.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Dosedanje svetovne razstave. Prva svetovna razstava je bila leta 1851. v Londonu, obiskalo jo je 6,390.000 ljudij, obsegala je 8 1/2 ha, trajala je 144 dnij in štela je okolu 17000 razstavljalcev. Druga svetovna razstava je bila leta 1855. v Parizu. Prostor za to razstavo je meril 10 ha trajala je 200 dnij in štela 21779 razstavljalcev in 5,162.000 obiskovalcev. Svetovna razstava leta 1862. v Londonu je obsegala 9 ha prostora, in je trajala 171 dnij. Razstavljalcev je bilo 28653 in obiskovalcev 6,241.000. Leta 1867. je bila svetovna razstava v Parizu, ki je zavzemala 15 ha prostora, in je trajala 217 dnij. Razstavljalcev je bilo 50236, obiskovalcev pa 10,200.000. Dunajska razstava leta 1873. je obsegala 16 ha prostora, in je trajala 176 dnij. Razstavljalcev je bilo 42000, obiskovalcev pa 7,254.000. Leta 1876. je bila razstava v Filadelfiji, za katero je bilo treba 24 ha prostora. Obiskovalcev je bilo 9,900.000 in 60000 razstavljalcev. Leta 1878. je bila razstava v Parizu, obsegoča ravno toliko prostora, kakor prejšnja pariška razstava. Štela je 32000 razstavljalcev in 17 milijonov obiskovalcev. Trajala je 194 dnij. Zadnja razstava v Parizu je trajala 185 dnij, in obsegala 30 ha prostora. Razstavljalcev je bilo 60000, obiskovalcev pa 32 milijonov. Razstava v Čikagu je pa štela 27,529.400 obiskovalcev in je trajala od dne 1. maja do 30. oktobra.